

страта и двуязычия в топонимах (Селицкая И. А. — Ленинград, Сенкевич-Гудкова В. В. Петрозаводск), вопросам изменения названий мест и вопросам топонимии в памятниках письменности (Витов М. В. — Москва, Симина Г. Я. — Ленинград), а также вопросам о границах распространения отдельных топонимов (Агеева Р. А. — Москва, Денисенко Ю. Ф. — Ленинград, Тепляшина Т. И. — Москва), о связи рельефа с географическими терминами и через них с топонимами (Мокиенко В. М. — Ленинград), о данных топонимики и этнографии для изучения истории народа (Подольская Н. В. и Шлыгина Н. В. — Москва), о состоянии собирания топонимического материала и его изучения на территории финно-угорских народов и их соседей, о топонимии эстонских переселенцев на территории неродственного им народа (Барашков В. Ф. — Ульяновск). Были затронуты также вопросы этимологизации топонимов (Кривошекова-Гантман А. С. — Пермь) и др. В докладах был привлечен топонимический материал 12 языков: эстонского, ижорского, водского, карельского, финского, саами, коми, бессермянского, удмуртского, хантыйского, мансийского и русского.

На секции Практической топонимики доклады и сообщения содержали информацию о работе научных учреждений и организаций, свидетельствующую о некоторых успехах в данной отрасли практической лингвистики. В прочитанных докладах и выступлениях были также затронуты теоретические и практические вопросы топонимики и транскрипции: принципы, из которых следует исходить при передаче транскрибируемой формы (Волостнова М. Б. и Розова Л. И. — Москва, Максимова Л. К. — Москва), выбор исходной формы для транскрипции (Пасторс А. А. — Рига, Атанязов С. — Ашхабад), вопрос о транскрибировании целльно-оформленных конструкций (Порите Т. Г. — Рига, Арутюнов А. Р. — Москва), соотношение перевода и транскрипции при передаче заимствованных собственных имен, образование прилагательных от географических названий (Бондарук Г. П., Калакуцкая Л. П. — Москва). Затрагивались вопросы орфографического оформления исходной и транскрибированной форм (в докладах и прениях) и др.

Следующую конференцию по топонимике и транскрипции северо-западной зоны СССР решено провести через 2—3 года в одном из топонимических центров этой зоны с участием также представителей Калининграда, Пскова, Витебска и др. городов, которые не участвовали в данной конференции.

Решено создать в Прибалтийских республиках (в Риге, Вильнюсе, Таллине) топонимические комиссии по примеру Москвы, Ленинграда, Киева и др. городов.

Дамбе В., Рудзите М., Семенова М.

J. ENDZELĪNA DZIMUMDIENAS ATCEREI

Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas Valodas un literatūras institūts 1967. gada 22. februārī bija sarīkojis Jāņa Endzelīna 94. dzimumdienas atcerei veltītu atklātu zinātniskās padomes sēdi.

Sēdē ar zinātniskiem referātiem piedalījās ne tikai institūta līdzstrādnieki, bet arī augstskolu docētāji un citi republikas valodnieki. Pavisam tika nolasīti 14 referāti.

R. Grīslе iepazīstināja sēdes dalībniekus ar nepublicētiem Jāņa Endzelīna manuskriptiem.

Vairākos referātos tika analizēti aktuāli mūsdienu latviešu valodas sintakses un morfoloģijas teorijas un prakses jautājumi. Te jāmin J. Rozenberga referāts „Daži jautājumi par ģenitīva funkcionējošiem tipiem latviešu valodas sistēmā”, K. Gailuma — „Daži atzinumi par sinkrētiskajiem teikuma locekļiem”, Ā. Ozolas — „Transitivitātes un intransitivitātes izpausme verbos, kas izsaka cilvēka un dzīvnieku spēju ko veikt”, Ē. Ādamsona — „Par imperatīvu”,

A. Jankevica – „Neizlemti skaitļa vārdu lietošanas jautājumi”, kā arī A. Ahero – „Par vārdu darināšanu kontaktvalodu ietekmē”.

Leksikas jautājumi mūsdienu valodas un vēsturiskās attīstības aspektā tika analizēti divos referātos – M. Saules-Sleines „Par dažiem procesiem mūsdienu latviešu literārās valodas leksikā” un B. Laumanes „Par Latvijas zivju nosaukumiem”.

Mūsdienu latviešu valodas pareizrūnas un pareizrakstības problēmas tika izvirzītas II. Bendika referātā „Svešvārdu ietekme latviešu valodas fonētiskajā attīstībā” T. Porītes – „Dažas šaurā un platā *e* izrunas svārstības un to cēloņi mūsdienu latviešu literārajā valodā” un J. Kušķa – „Novirzes no svešvārdu ortogrāfijas normām”.

V. Dambe nolasi referātu „Ģeogrāfiskie termini Latvijas PSR toponīmikā”, bet L. Cepītis referātā „Diahroniskais aspekts latviešu valodniecībā” pievērsās vispārīgās valodniecības jautājumiem.

Pēc referātu noklausīšanās izvērsās plašas debātes, galvenokārt par mūsdienu latviešu valodas pareizrakstības un pareizrūnas jautājumiem.

R. Bērtulis

A. OZOLA DIENAS ZINĀTNISKĀ KONFERENCE

P. Stučkas Latvijas Valsts universitātes Vēstures un filoloģijas fakultātes Latviešu valodas katedra gadskārtējo profesora Artura Ozola dienas zinātnisko konferenci 1967. gada 18. martā bija sarīkojusi par leksikoloģijas un leksikogrāfijas jautājumiem.

Konferencē piedalījās Latvijas Valsts universitātes un Liepājas pedagoģiskā institūta docētāji, Latvijas PSR ZA Valodas un literatūras institūta līdzstrādnieki, kā arī viesi no Tallinas un Poznaņas.

Konferences ievadā Latviešu valodas katedras vadītāja doc. A. Laua īsumā raksturoja prof. A. Ozola daudzpusīgo darbību latviešu valodniecībā. Savās atmiņās par prof. A. Ozolu dalījās A. Bojāte un viesis no Polijas – St. Fr. Kolbuševskis.

V. Greble (Rīga) iepazīstināja ar prof. A. Ozola darbu bibliogrāfijā, bet J. Rozenbergs (Rīga) – ar prof. A. Ozola darbību Studentu zinātniskās biedrības folkloristikas pulciņā.

Aktuāli leksikoloģijas teorijas jautājumi tika risināti H. Vihmas (Tallina) referātā „Substantīvu īsto leksisko homonīmu norobežošana no tā paša vārda semantiskajiem variantiem”, R. Veidemanes (Rīga) – „Dominantes problēma sinonīmu rindā” un V. Skujiņas (Rīga) – „Vārda nozīmes maiņa kā terminu darināšanas līdzeklis”.

A. Laua (Rīga) aplūkoja sarunvalodas vārdu atspoguļojumu „Latviešu – krievu vārdnīcā” un izvirzīja vairākus teorētiskus apsvērumus šī jautājuma risināšanai.

A. Reķēna (Liepāja) referēja par slāvu valodu un latviešu valodas sakaru izpausmi Kalupes izloksnes zemkopības terminoloģijā, bet M. Semjonova (Rīga) – par krievu un latviešu valodas sakariem (pēc Latvijas PSR ģeogrāfisko terminu un toponīmijas materiāliem).

Atsevišķu vārdu un vārdu savienojumu semantikas jautājumi tika aplūkoti St. Fr. Kolbuševska (Poznaņa) referātā „Par *puoļu karčamnieks* „Latvju dainās” 21397,3”, D. Zemzāres (Rīga) – „*Mušmire, gailene* un *bērzlape* latviešu un lietuviešu valodā,” V. Strautiņas (Liepāja) – „Lietvārdi ar izskaņu – *iba* 19.gs. 50.–70. gadu periodikā, šo vārdu darināšana, produktivitāte un nozīmes maiņa”.

A. Ahero (Rīga) savā referātā izvirzīja vairākus kritērijus salikto internacionālismu noteikšanai mūsdienu latviešu valodā.